

## **Sundhedsaftale (2011-2014)**

### **Tillægsaftale for samarbejde om gravide med et risikoforbrug af rusmidler og alkohol i regi af familieambulatoriet**

## **Politisk del**

### **1. Formål:**

Formålet med tillægsaftalen er at sikre en sammenhængende, koordineret tværsektoriel indsats af høj kvalitet overfor gravide med et misbrug af alkohol eller andre rusmidler. Samarbejdet om familieambulatoriet skal forebygge rusmiddelrelaterede medfødte skader og sygdomme hos børn.

Endvidere er formålet med samarbejdet at sikre koordination og sammenhæng i opfølgningen af de børn, der fødes af mødre, som under graviditeten har haft et misbrug af alkohol eller andre rusmidler.

Sundhedsaftalen er en tillægsaftale til den generelle sundhedsaftale gældende for perioden 2011-14. Den udfolder det særlige tværsektorielle samarbejde om familier med misbrugsproblemer med tilknytning til familieambulatoriet og bidrager til at forløbene bliver målrettede og velkoordinerede.

Sundhedsaftalen beskriver opgave- og ansvarsfordelingen for samarbejdet mellem regionens familieambulatorium, kommunen og almen praksis.

### **2. Evaluering og opfølgning**

I forbindelse med udmøntningen af satspuljemidlerne til familieambulatoriet blev det besluttet, at de regionale familieambulatorier skal evalueres. Sundhedsstyrelsen har ansvaret for evalueringen og COWI vil forestå den konkrete evaluering. Samtidigt med udarbejdelsen af sundhedsaftalen er rammen for evalueringen ved at blive udarbejdet. Evalueringen vil også rumme det tværsektorielle samarbejde, og der vil således i forbindelse med evalueringen blive fulgt op på sundhedsaftalen.

Der vil være opfølgning på aftalen i 2012. Opfølgningen vil være forankret i temagruppen for børn, unge og gravide.

Temagruppen for økonomi og opfølgning er ansvarlig for at samle evalueringerne fra alle temagrupper, der er nedsat i forbindelse med udarbejdelsen af den generelle sundhedsaftale og tillægsaftaler, til en samlet opgørelse/rapport og videreformidle denne til øvrige politiske og administrative niveauer.

Familieambulatoriet vil hvert år udarbejde en årsrapport. Rapporten vil blive brugt som dialoggrundlag med kommuner og almen praksis.

### **3. Social lighed i sundhed og indsats for sårbare gravide**

Social lighed i sundhed er et fokusområde i den generelle sundhedsaftale for perioden 2011-2014.

Øget social lighed i sundhed betyder,

- at forskellen i den gavn, borgerne har af sundhedstilbud skal reduceres, så flere borgere uanset social status får optimalt udbytte af indsatsen, så
  - sundhedsydelse er rettet mod den enkelte patients/borgers og den enkelte målgruppes behov
  - sundhedsydelserne er tilgængelige uanset patientens/borgerens forudsætninger

Endvidere understreger den generelle sundhedsaftale for børn, unge og gravide en prioritering af indsatsen for sårbare gravide. Gravide med et misbrug af rusmidler eller alkohol er en særlig sårbar gruppe. Familieambulatoriets indsats er rettet mod alle gravide med et risikoforbrug af alkohol eller andre rusmidler uanset sociale forhold. En del af målgruppen vil dog være gravide, som også er socialt udsatte. Børn, som i fostertilværelsen har været udsat for rusmidler, har større risiko for tidlig fødsel. Endvidere rammes de ofte af mange og alvorlige sygdomme og misdannelser. Dernæst følger en række sociale problemstillinger, som tilknytningsproblemer, adfærdsforstyrrelser og indlæringsvanskeligheder. Der er således tale om børn, som potentielt er genetisk sunde med stort potentiale til at blive født raske, men hvor dette potentiale reduceres væsentligt som følge af påvirkning af rusmidler i fostertilværelsen.

I en lang række tilfælde er der endvidere tale om børn, der vokser op i utrygge og ustabile forhold, som kan forstærke konsekvenserne af de medfødte skader.

En forebyggende indsats for gravide med misbrugsproblemer skal bidrage til også på sigt at reducere udviklingen af nye generationer med sociale problemer, kriminalitet, rusmiddelafhængighed mv.

### **4. Familieambulatoriets målgruppe:**

Familieambulatoriets målgruppe er:

- Gravide med risikoforbrug af alkohol og/eller rusmidler og/eller afhængighedsskabende medicin
- Gravide som inden for de sidste par år har haft et afhængighedsforbrug af alkohol eller andre rusmidler.
- Børn i alderen 0-7 år, som i fostertilværelsen har været udsat for alkohol eller andre rusmidler.
- Gravide, hvis partner har et afhængighedsforbrug af rusmidler, og hvor det vurderes at det kan have konsekvenser for svangerskabet eller barnets udvikling.

Det forventes, at familieambulatoriet på årsbasis vil behandle mellem 100-130 gravide med misbrugsproblemer.

## 5. Samarbejde om familieambulatorium

Det er lovbestemt, at alle regioner skal etablere et familieambulatorium for gravide med et risikoforbrug af alkohol eller andre rusmidler. Region Midtjylland etablerer med virkning fra 1. oktober 2010 et familieambulatorium. Familieambulatoriet skal forebygge rusmiddelrelaterede skader hos børn.

Familieambulatoriet er et 4-årigt projekt under satspuljen. Familieambulatoriet fortsætter efter projektperioden, hvor familieambulatoriet finansieres via bloktilskuddene.

Familieambulatoriet er en samlet organisatorisk enhed med funktioner ved Århus Universitetshospitalet, Skejby og Regionshospitalet Herning. Familieambulatoriet vil i visse tilfælde have udgående funktion til de øvrige fødesteder i regionen.

Familieambulatoriet er en tværfaglig enhed, som varetager den specialiserede forebyggende og behandlende svangreomsorg for gravide med misbrugsproblemer. Familieambulatoriet vil som hovedregel have det overordnede ansvar for koordineringen af den sundhedsfaglige indsats under graviditeten og som minimum så længe moderen og/eller barnet er indlagt efter fødslen.

Efter fødslen kan børnene blive fulgt i familieambulatoriet med henblik på deres fysiske og psykosociale udvikling, samt den generelle omsorgssituation. Formålet med undersøgelserne er at opdage eventuelle sygdomme, fejludvikling og omsorgssvigt, så behandling og støtte kan sættes ind så tidligt, at alvorlige konsekvenser for barnets videre udvikling forebygges. Familieambulatoriet vil bistå familien med lægelig, psykologisk og social rådgivning.

Familieambulatoriet vil endvidere forestå en systematisk opsporing af gravide med risikoforbrug af alkohol eller andre rusmidler, så den forebyggende indsats kan sættes ind så tidligt som muligt i forløbet.

Samarbejdet om gravide med rusmiddelproblemer er en specialopgave, som udover faglig specialviden kræver en ekstraordinær tværfaglig og tværsektoriel indsats. En indsats overfor gravide/familier med rusmiddelproblemer er således ofte meget kompleks og inddrager mange parter. Den gravide/familien skal således sikres den støtte og hjælp, der er behov for. Og at støtten ydes i en sammenhængende og samlet indsats med særlig fokus på fostrets/barnets behov. Familieambulatoriet koordinerer indsatsen og alle parter arbejder ud fra en fælles handleplan/behandlingsplan.

Omfanget af samarbejdet varierer betydeligt og afhænger af den samlede belastningsgrad af rusmiddelrelaterede, helbredsrelaterede, psykiske og sociale faktorer hos den enkelte kvinde/familie.

Der samarbejdes med gensidig respekt for den anden sektors faglige vurdering, kompetenceområde og serviceniveau.